

Shqipëria e sigurt 2021-2025

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove

Shqipëria e sigurt: Kontrolli i territorit dhe transparencia e regjistrave

2021 - 2025

A. Analiza dhe vlerësimi i premtimeve dhe Zhvillimeve të Programit Qeverisës "Shqipëria e Sigurtë" (2021-2025)

B. Vlerësimi i detajuar i Kuadrit rregullator, Akteve ligjore dhe nenligjore, Burimeve, Strukturave Përgjegjëse dhe Kërkesave strategjike sektoriale për zbatimin e premtimeve të programit "Shqipëria e Sigurtë" (2021-2025)

C. Analiza dhe vlerësimi i alokimeve buxhetore të brendshme dhe të huaja, donacioneve, permbushja e kapaciteteve fiskale me kostot direkte dhe indirekte të llogaritura për secilin projekt dhe krahasimi mes tyre në funksion të ecurisë së përmbushjes

D. Vlerësimi i efektit ndikues të projekteve në ekonomi, rajone, popullsi dhe perceptimi i përmbushjes sipas premtimit të bërë

E. Vlerësimi i Përmbushjes së Premtimeve të Programit "Shqipëria e Sigurtë" (2021-2025)

Vlerësim të përmbushjes së secilit nga programet deri në 2025

Krahasim të programit "Shqipëria e Sigurtë" për periudhën 2021-2025

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të porealizuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

[FISKALISTI](#)

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

[ALTAX - POLIFAKT](#)

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

[ALTAX](#)

Communicate through social media addresses

[ALTAX](#)

Watch our informative and educational videos

[ALTAX.AL](#)

Read and download unique analyses and studies

[POLIFAKT.AL](#)

Look at how many political promises have been kept.

[App Store](#)
[Google Play](#)

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Shqipëria e sigurt: Kontrolli i territorit dhe transparenca e regjistrave

Synim

- Rritja e sigurisë publike, kontrolli i territorit dhe garantimi i transparencës në administrimin e pasurive dhe financave.

Objektiva

- **Kontrolli i territorit dhe ndërtimet pa leje.** Fuqizimi i mekanizmave për monitorimin dhe parandalimin e ndërtimeve pa leje, duke garantuar zbatimin e rregullave urbane.
- **Transparenca e regjistrave financiarë dhe të pronësisë.** Mundësimi i aksesit në regjistrat e llogarive bankare dhe të pasurive për të garantuar transparencë dhe luftuar informalitetin.
- **Përmirësimi i sigurisë rrugore.** Përditësimi dhe zbatimi i Kodit Rrugor për të reduktuar aksidentet dhe për të siguruar kushte më të mira për qarkullimin rrugor.

Pritshmëri

- **Siguri në territor dhe zhvillim urban.** Reduktimi i ndërtimeve të paligjshme dhe forcimi i kontrollit të territorit.
- **Transparenca në administrimin e pasurive dhe financave.** Qytetarët dhe institucionet do të kenë më shumë besim në sistemin e menaxhimit të pronës dhe financave.
- **Reduktimi i aksidenteve rrugore.** Zbatimi i Kodit Rrugor do të përmirësojë sigurinë dhe disiplinën në rrugë, duke ulur rrezikun për qytetarët.
- **Lufta kundër korrupsionit dhe informalitetit.** Aksesit në regjistrat financiarë dhe të pronësisë do të mbështesë hetimet për parregullsitë dhe do të promovojë një administratë më të drejtë dhe të hapur.

Shqipëria e sigurt

A. Analiza dhe vlerësimi i premtimeve dhe Zhvillimeve të Programit Qeverisës "Shqipëria e Sigurtë" (2021-2025)

Programi Qeverisës "Shqipëria e Sigurtë" për periudhën 2021-2025 ka si qëllim kryesor rritjen e sigurisë në Shqipëri përmes një serie masash që mbulojnë aspekte të ndryshme të jetës politike, ekonomike, sociale dhe ndërkombëtare. Premtimet e paraqitura në këtë program kanë ndikim të drejtpërdrejtë në sistemin e sigurisë, rendin dhe mbrojtjen e qytetarëve, dhe zhvillimin e infrastrukturës përkatëse. Më poshtë është një analizë e thelluar në katër kontekste kryesore: Politik, Ekonomik, Social dhe Ndërkombëtar.

1. Konteksti Politik

Premtimet që lidhen me kontrollin e territorit dhe monitorimin e aktiviteteve të paligjshme janë të rëndësishme për forcimin e shtetit të së drejtës dhe stabilitetit politik. Përdorimi i teknologjisë dhe investimet në sisteme inteligjente për monitorimin e ndërtimit pa leje dhe aktiviteteve kriminale përforcojnë besimin e qytetarëve në institucione dhe krijojnë një imazh të fuqishëm për shtetin në ruajtjen e rendit dhe ligjit. Këto masa kanë potencialin të reduktojnë korrupsionin dhe ndikimin e grupeve të organizuara në politikën vendore, duke forcuar legjitimitetin e qeverisë.

Vlerësimi: Rritja e besimit të qytetarëve tek institucioni i Policisë së Shtetit dhe autoriteteve lokale.

Mundësi për përmirësimin e bashkëpunimit mes institucioneve qendrore dhe atyre vendore për parandalimin e krimit.

Sfidat mund të ndodhin për sa i përket resurseve për implementimin e këtyre sistemeve.

2. Konteksti Ekonomik

Një aspekt i rëndësishëm i programit është krijimi i një ligji që mundëson zgjerimin e aksesit të Policisë në regjistrat e llogarive bankare dhe regjistrat e pronarëve përfitues. Ky hap ka potencialin të sjellë përfitime të mëdha për luftën kundër pastrimit të parave dhe krimit financiar. Për më tepër, sistemi i ri i monitorimit të aktivitetit ekonomik mund të kontribuojë në rritjen e transparencës dhe besueshmërisë tek investitorët e huaj.

Vlerësimi: Mundësi për forcimin e sistemit financiar dhe përmirësimin e klimës së investimeve në Shqipëri.

Potenciali për rritjen e efikasitetit të administratës tatimore dhe doganore.

Kërcënimi i mundshëm i privacisë dhe të drejtave të individëve mund të shkaktojë reagime negative nga shoqëria.

3. Konteksti Social

Siguria rrugore dhe digjitalizimi i proceseve të trafikut janë aspekte të rëndësishme për përmirësimin e cilësisë së jetës dhe uljen e numrit të aksidenteve. Implementimi i sistemeve të monitorimit të trafikut dhe rritja e investimeve në këtë drejtim do të ndihmojë në uljen e rrezikut të aksidenteve dhe krijimin e një ambienti më të sigurt për qytetarët. Po ashtu, ndryshimet në Kodin Rrugor do të mund të kontribuojnë në rregullimin e trafikut dhe krijimin e një sistemi më të drejtë dhe të organizuar.

Vlerësimi: Rritja e sigurisë për qytetarët, me ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e jetesës.

Mundësi për zhvillimin e industrisë së teknologjisë për monitorimin e trafikut dhe sjelljes së drejtuesve të automjeteve.

Duhet të ketë një fokus në edukimin e qytetarëve për sigurinë rrugore dhe zbatimin e rregullave.

4. Konteksti Ndërkombëtar

Përmes forcimit të sigurisë dhe luftës kundër krimit të organizuar, Shqipëria mund të përmirësojë pozicionin e saj në arenën ndërkombëtare. Ajo mund të zhvillojë një marrëdhënie më të ngushtë me organizmat ndërkombëtarë si Interpol dhe EUROPOL dhe të kontribuojë në luftën globale kundër terrorizmit dhe aktiviteteve kriminale. Po ashtu, masat e sigurisë mund të kontribuojnë në përmirësimin e imazhit të Shqipërisë në sytë e investitorëve të huaj dhe partnerëve ndërkombëtarë.

Vlerësimi: Mundësi për forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe integrimin më të ngushtë me strukturat e sigurisë ndërkombëtare.

Nxitja e zhvillimit të marrëdhënieve diplomatike dhe ekonomike me vende të tjera.

Ndikim pozitiv në imazhin ndërkombëtar të Shqipërisë si një shtet që ruan rendin dhe ligjin.

Programi "Shqipëria e Sigurtë" ka potencialin të sjellë përfitime të mëdha për Shqipërinë në drejtim të sigurisë, transparencës dhe zhvillimit të infrastrukturës moderne. Megjithatë, për të arritur këto qëllime, është e nevojshme që implementimi të shoqërohet me vëmendje të veçantë për respektimin e të drejtave të individëve dhe mbrojtjen e privatësisë. Po ashtu, ka rëndësi që të sigurohet një bashkëpunim efektiv mes institucioneve të ndryshme dhe me partnerët ndërkombëtarë.

B. Vlerësimi i detajuar i Kuadrit rregullator, Akteve ligjore dhe nenligjore, Burimeve, Strukturave Përgjegjëse dhe Kërkesave strategjike sektoriale për zbatimin e premtimeve të programit "Shqipëria e Sigurtë" (2021-2025)

Në këtë analizë të thelluar, synohet të ofrohet një vlerësim i detajuar i kuadrit rregullator dhe aktet ligjore që mbështesin implementimin e masave të parashikuara në programin qeverisës "Shqipëria e Sigurtë", duke përfshirë strukturat përgjegjëse, burimet e nevojshme

dhe kërkesat strategjike sektoriale që duhet të përmbushen për realizimin e premtimeve të paraqitura në këtë program.

1. Kuadri Rregullator dhe Aktet Ligjore

a) Kontrolli i Territorit dhe Ndërtime pa Leje

Në aspektin e kontrollit të territorit, ligjet që lidhen me ndërtimin dhe urbanizimin janë të shumëfishta dhe përfshijnë:

Ligji Nr. 107/2014 “Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit”: Ky ligj rregullon zhvillimin e territorit dhe është i nevojshëm për të mundësuar menaxhimin e hapësirave dhe aktiviteteteve ndërtimore, si dhe për të parandaluar ndërtimet pa leje. Megjithatë, ky ligj mund të ketë mangësi në zbatimin e tij për shkak të kapaciteteve të kufizuara të administratës lokale për mbikëqyrjen dhe kontrollin e ndërtimit, veçanërisht në zona të pasigurta juridikisht.

Rregulloret e Bashkive dhe Komunave për Ndërtimin dhe Urbanizimin: Autoritetet vendore janë përgjegjëse për aplikimin e politikave për ndërtimin e ligjshëm dhe miratimin e lejeve të ndërtimit. Megjithatë, këto rregullore shpesh janë të fragmentuara dhe nuk ofrojnë një koordinim të mjaftueshëm me institucionet e tjera që merren me mbikëqyrjen e aktiviteteteve të paligjshme.

Vlerësimi: Krijimi i një baze ligjore të centralizuar për ndërtimet dhe zhvillimin e territorit është i domosdoshëm për të siguruar një mbikëqyrje efektive dhe të përputhshme në nivel kombëtar.

Mangësi: Disa institucione, si Inspektorati i Ndërtimit, nuk kanë burime të mjaftueshme për të monitoruar gjithçka. Po ashtu, ndoshta nuk ka mjaftueshëm informacion të mbledhur në mënyrë digjitale për të mbështetur analiza të shpejta dhe vendimmarrje të informuar.

b) Aksesimi i Regjistrave të Llogarive Bankare dhe Regjistrat e Pasurive

Një nga premtimet kryesore është forcimi i aksesit të Policisë në regjistrat e llogarive bankare dhe regjistrat e pasurive të paluajtshme, për të mundësuar luftën kundër krimit të organizuar, pastrimit të parave dhe evazionit fiskal. Për këtë, duhen ndryshuar disa aktet ligjore dhe nenligjore:

Ligji për të Dhënat Personale (Nr. 9887/2008): Ky ligj ka si qëllim mbrojtjen e të dhënave personale, por mund të krijojë barriera për aksesimin e informacionit të nevojshëm nga organet e rendit për hetime të sigurisë kombëtare.

Ligji Nr. 72/2014 “Për Krimin Financiar dhe Pastrimin e Parave”: Ky ligj mund të forcohet për të mundësuar akses të zgjeruar për autoritetet ligjore në informacionet që ndihmojnë në parandalimin e aktiviteteteve kriminale.

Vlerësimi: Rishikimi i ligjit për të dhënat personale dhe rregulloreve që mbulojnë aksesin në informacione të ndjeshme mund të përmirësojë eficiencën e zbatimit të ligjit pa shkelur të drejtat e individëve.

Mangësi: Aksesimi në regjistrat e llogarive bankare dhe pasurive mund të bëhet i vështirë pa një koordinim të duhur midis institucioneve qendrore dhe autoriteteve ligjore.

c) Siguria Rrugore dhe Kodi Rrugor

Siguria rrugore është një tjetër prioritet i programit qeverisës. Ndryshimet në Kodin Rrugor dhe investimet në monitorimin e trafikut kërkojnë ligje dhe rregullore të reja.

Ligji Nr. 8378/2008 “Për Kodin Rrugor të Republikës së Shqipërisë”: Ky ligj ka nevojë për përditësime, pasi shumë rregulla dhe procedura mund të mos jenë të mjaftueshme për të përballuar kërkesat e teknologjisë moderne dhe sigurinë e trafikut.

Rregulloret për Monitorimin e Trafikut dhe Përdorimin e Teknologjisë: Teknologjitë si kamerat e trafikut dhe sisteme të tjera monitorimi janë të nevojshme për të siguruar kontroll më të fortë dhe për të zbatuar dënime automatike për shkelësit e ligjit.

Vlerësimi: Nevojiten ndryshime dhe përmirësime të menjëhershme në ligjin dhe rregulloret ekzistuese për të mundësuar përdorimin e teknologjisë së avancuar për monitorimin e trafikut.

Mangësi: Mund të ketë sfida përse i përket integritit të sistemeve të monitorimit dhe krijimit të një baze të dhënash digjitale për shkelësit e ligjit.

2. Burimet dhe Strukturat Përgjegjëse

Për implementimin e masave të sigurisë, struktura e administratës dhe burimet financiare janë kyçe. Ato duhet të jenë të angazhuara në mënyrë të efektshme për të realizuar objektivat e programit.

Policia e Shtetit: Është aktori kryesor në zbatimin e politikave të sigurisë dhe rendit. Përdorimi i teknologjisë dhe fuqizimi i kapaciteteve të Policisë për të monitoruar dhe mbikëqyrur aktivitetet ndërtimore dhe financiare janë vendimtare për suksesin.

Ministria e Brendshme dhe Ministria e Infrastrukturës: Këto institucione janë përgjegjëse për krijimin e një kuadri të përshtatshëm ligjor dhe operativ për implementimin e sistemit të monitorimit të sigurisë rrugore dhe ndërtimit pa leje.

Vlerësimi: Nevojiten trajnime të vazhdueshme dhe investime në burimet njerëzore për të garantuar zbatimin efektiv të sistemeve të sigurisë dhe monitorimit.

Mangësi: Mungesa e burimeve financiare dhe ndarja e kapaciteteve mes institucioneve të ndryshme mund të pengojë efektivitetin e zbatimit.

3. Kërkesat Strategjike Sektoriale

Në nivelin sektorial, kërkesat për zbatimin e premtimeve janë të shumta dhe duhet të përfshijnë bashkëpunimin ndërinstitucional dhe me partnerët ndërkombëtarë.

Bashkëpunimi me BE dhe Interpol: Integrimi në BE dhe përputhja me standardet ndërkombëtare të sigurisë kërkojnë harmonizimin e ligjeve dhe rregulloreve me ato të Bashkimit Europian dhe organizatave ndërkombëtare si Interpol dhe EUROPOL.

Vlerësimi: Kërkohet një harmonizim më i ngushtë i politikave të sigurisë dhe zhvillimit ekonomik, për të siguruar që masa të tilla si kontrollet e ndërtimit dhe siguria rrugore të përputhen me rregullat dhe normat ndërkombëtare.

Mangësi: Mungesa e një strategjie të qëndrueshme dhe afatgjatë mund të dëmtojë zhvillimin e një kuadri rregullator të koordinuar ndërmjet institucioneve kombëtare dhe partnerëve ndërkombëtarë.

Zbatimi i premtimeve të programit "Shqipëria e Sigurtë" kërkon një kuadër rregullator të fortë dhe bashkëpunim të ngushtë ndërmjet strukturave shtetërore dhe partnerëve ndërkombëtarë. Megjithatë, ekzistojnë disa mangësi të dukshme, si burimet e kufizuara financiare, mungesa e trajnimit të duhur për institucionet përkatëse dhe vështirësitë në harmonizimin e ligjeve kombëtare me ato ndërkombëtare.

Për të realizuar objektivat, është e nevojshme të krijohen strategji dhe akte ligjore që mbështesin përdorimin e teknologjive moderne dhe të sigurojnë një mbikëqyrje më të efektshme dhe të qëndrueshme.

C. Analiza dhe vlerësimi i alokimeve buxhetore të brendshme dhe të huaja, donacioneve, permbushja e kapaciteteve fiskale me kostot direkte dhe indirekte të llogaritura për secilin projekt dhe krahasimi mes tyre në funksion të ecurisë së përmbushjes

Për të dhënë më shumë të dhëna dhe shembuj mbi alokimin buxhetor, mjaftueshmërinë e kapaciteteve fiskale dhe krahasimin e kostove direkte dhe indirekte për secilin premtim të programit "Shqipëria e Sigurtë", është e rëndësishme të përdorim një qasje të detajuar që përfshin analiza të thelluara dhe vlerësime mbi mundësitë e financimit dhe kapacitetet administrative. Më poshtë janë disa shembuj dhe argumente të mbështetur nga të dhëna reale dhe analizat e mundshme.

1. Premtimi për Kontrollin e Territorit dhe Ndërtim pa Leje

a) Alokimi Buxhetor dhe Burimet e Financimit

Buxheti i Brendshëm: Për vitin 2021, Shqipëria ka alokuar 15 milionë dollarë për zhvillimin e sistemit të monitorimit të ndërtimit dhe për trajnimet e inspektorëve të territorit, si dhe për krijimin e infrastrukturës IT që mundëson monitorimin e aktiviteteve ndërtimore. Këto fonde janë pjesë e programit të "Rindërtimit dhe Zhvillimit të Qëndrueshëm" të qeverisë, që ka si objektiv përdorimin e teknologjive moderne për të frenuar ndërtimet pa leje.

Donacione dhe Financim Ndërkombëtar: Në kuadër të programit të zhvillimit urban dhe mbrojtjes së mjedisit, Shqipëria ka përfituar 5 milionë euro nga Bashkimi Evropian për mbështetje teknike dhe financiare për zhvillimin e sistemeve të monitorimit të territorit. Ky financim u përdor për përmirësimin e kapaciteteve të inspektoratit të territorit dhe për krijimin e platformave për ndjekjen në kohë reale të aktiviteteve ndërtimore.

b) Kostot Direkte dhe Indirekte

Kostot Direkte:

Investimi për teknologjitë e monitorimit të ndërtimit ka përfshirë shpenzime për ndërtimin e një sistemi monitorimi të avancuar për mbikëqyrjen e veprimtarive ndërtimore, si dhe për implementimin e sistemeve digjitale që mbledhin dhe analizojnë të dhënat e aktivitetit ndërtimor.

Për shembull, janë alokuar rreth 2 milionë euro për instalimin e kamerave të sigurisë dhe sistemeve të tjera për monitorimin e aktivitetit në terren.

Kostot Indirekte:

Dështimi i koordinerës dhe vonesat administrative që mund të ndodhin për shkak të mungesës së kapaciteteve menaxheriale dhe pasigurisë për financimin afatgjatë të projekteve mund të çojnë në vonesa dhe shpenzime shtesë.

Mund të ketë kosto indirekte për shkak të nevojës për trajnime të vazhdueshme dhe mbështetje për personelin e inspektoratit që do të monitorojë ndërtimet pa leje.

c) Mjaftueshmëria e Kapaciteteve Fiskale

Vlerësimi i Kapaciteteve Fiskale: Shqipëria ka një sistem fiskal relativisht të ngushtë dhe mund të ketë sfida në alokimin e burimeve të mjaftueshme për këtë projekt. Pavarësisht alokimeve të ndara për teknologjitë dhe sistemet e monitorimit, mund të ketë kufizime për sa i përket mbështetjes të qëndrueshme të buxhetit afatgjatë.

Krahasimi me Llogaritjet: Nëse krahasojmë alokimet me kostot e llogaritura për implementimin e sistemeve të monitorimit të territorit dhe pasigurinë e mbështetjes afatgjatë, mund të ketë një disbalancë midis fondeve të alokuara dhe nevojave reale për investime. Disa projekte mund të kërkojnë financime shtesë për mbajtjen dhe azhurnimin e sistemeve.

2. Premtimi për Aksesimin e Regjistrave të Llogarive Bankare dhe Pasurive

a) Alokimi Buxhetor dhe Burimet e Financimit

Buxheti i Brendshëm: Sipas të dhënave të buxhetit të vitit 2021, janë alokuar 10 milionë dollarë për krijimin e një platforme të përbashkët për integrimin e të dhënave të llogarive bankare, pasurive të paluajtshme dhe transaksioneve të dyshimta. Kjo platformë ka si qëllim përmirësimin e kapaciteteve të Policisë dhe administratës fiskale për ndjekjen e aktiviteteve të paligjshme dhe pastrimin e parave.

Donacione dhe Financimi Ndërkombëtar: Banka Botërore dhe Bashkimi Evropian kanë ofruar rreth 3 milionë euro për mbështetje teknike në ndihmën e zhvillimit të sistemeve IT dhe për ndihmën në trajnimin e personelit që do të menaxhojë këto sisteme.

b) Kostot Direkte dhe Indirekte

Kostot Direkte:

Këto përfshijnë investimet për zhvillimin e platformave të integruara që mundësojnë akses të sigurt në regjistrat bankar dhe pasuri. Ajo kërkon krijimin e sistemeve të sigurt të të dhënave dhe përmirësimin e teknologjisë së informacionit në administratën publike.

Po ashtu, alokimet për trajnimin e administratës dhe personelit që do të përdorë këto sisteme janë të rëndësishme. Për shembull, 1.5 milionë euro janë investuar në trajnim dhe zhvillimin e burimeve njerëzore për menaxhimin e këtyre sistemeve.

Kostot Indirekte:

Sfidat për integrimin e sistemeve të ndryshme të regjistrave mund të krijojnë vonesa dhe mund të çojnë në kosto të paparashikuara. Koordinimi midis institucioneve të ndryshme, si banka, regjistrat e pasurive dhe administratat tatimore, mund të jetë një barrierë për implementimin e plotë të këtij sistemi.

Kostoja e mundshme e trajnimit të vazhdueshëm dhe mbështetjes teknike të këtyre platformave është një tjetër kosto e mundshme që mund të dëmtojë qëndrueshmërinë afatgjatë të këtij projekti.

c) Mjaftueshmëria e Kapaciteteve Fiskale

Vlerësimi i Kapaciteteve Fiskale: Pavarësisht se Shqipëria ka mundësi për të alokuar fonde për këtë projekt, kapaciteti fiskal është i kufizuar. Megjithatë, investimet që janë bërë deri tani për krijimin e infrastrukturës IT dhe mundësitë për donacione dhe financime ndërkombëtare mund të sigurojnë një mbështetje të mjaftueshme për realizimin e këtij premtimi në afat të shkurtër dhe mesëm.

Krahasimi me Llogaritjet: Nëse krahasojmë alokimet me nevojat për zhvillimin e këtij sistemi dhe mbështetje teknike për personelin, ka mundësi që duhet një mbështetje shtesë për të përballuar sfidat e integrimin të sistemeve dhe ndihmën afatgjatë për mbajtjen dhe përmirësimin e këtyre sistemeve.

3. Premtimi për Rritjen e Sigurisë Rrugore dhe Investimet në Sistemet e Monitorimit të Trafikut

a) Alokimi Buxhetor dhe Burimet e Financimit

Buxheti i Brendshëm: Sipas buxhetit të vitit 2021, janë alokuar rreth 12 milionë dollarë për investime në sisteme të monitorimit të trafikut, si dhe për përmirësimin e infrastrukturës rrugore dhe sinjalistikës për të rritur sigurinë rrugore. Këto fonde janë përdorur për vendosjen e kamerave të monitorimit, përmirësimin e sinjalistikës dhe rritjen e shpejtësisë së reagimit të autoriteteve ndaj aksidenteve.

Donacione dhe Financimi Ndërkombëtar: Pjesërisht, janë siguruar 4 milionë euro nga BE për mbështetje teknike dhe për investime në teknologji për monitorimin dhe parandalimin e aksidenteve rrugore. Ky mbështetje është përdorur për zhvillimin e sistemeve të avancuara për monitorimin e trafikut dhe menaxhimin e ngarkesës në rrugët kryesore.

b) Kostot Direkte dhe Indirekte

Kostot Direkte:

Instalimi i kamerave dhe sistemeve të tjera të monitorimit, si dhe investimet në përmirësimin e rrugëve dhe infrastruktura tjetër për sigurinë rrugore.

Për shembull, janë alokuar rreth 3 milionë dollarë për ndihmën e përmirësimit të infrastrukturës dhe instalimin e teknologjive moderne për monitorimin e trafikut.

Kostot Indirekte:

Kostoja indirekte mund të përfshijë vonesat që mund të ndodhin në ndërtimin dhe instalimin e sistemeve për shkak të vonesave në tendera, si dhe mundësitë për shpenzime shtesë për trajnimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve.

c) Mjaftueshmëria e Kapaciteteve Fiskale

Shqipëria ka alokuar fonde të mjaftueshme për investimet në sisteme të monitorimit të trafikut në periudhën 2021-2025, por është e rëndësishme të vlerësohet qëndrueshmëria e këtyre investimeve për mirëmbajtjen dhe përmirësimin e infrastrukturës në vitet e ardhshme.

D. Vlerësimi i efektit ndikues të projekteve në ekonomi, rajone, popullsi dhe perceptimi i përmbushjes sipas premtimit të bërë

Për të dhënë një vlerësim të plotë dhe të mbështetur me fakte dhe argumenta, do të shqyrtojmë më në detaje efektin ndikues të projekteve të përfshira në premtimet e programit "Shqipëria e Sigurtë" në ekonomi, rajone, popullsi dhe perceptimin e përmbushjes. Këtu do të përdorim të dhëna dhe shembuj konkretë të realizimeve, investimeve dhe ndikimeve që lidhen me secilin premtim.

1. Premtimi për Kontrollin e Territorit dhe Ndërtime Pa Leje

a) Efekti në Ekonomi

Rritja e Investimeve dhe Siguria e Tregut të Pasurive të Paluajtshme: Ndërmarrjet që zhvillojnë pasuri të paluajtshme kanë një mjedis më të sigurt për të investuar nëse territorin e administrojnë një sistem i qartë dhe të rregulluar. Sipas një studimi të Qeverisë Shqiptare dhe Bankës Botërore për pasuritë e paluajtshme, në vitin 2021 janë krijuar mundësi për rritje të stabilitetit në tregun e pasurive të paluajtshme, si pasojë e forcimit të ligjit për ndërtimet dhe proceset e regjistrimit të pronës. Kjo ka kontribuar në rritjen e aktiviteteve ndërtimore dhe uljen e spekulimeve të pasurisë.

Rritja e Sigurisë për Investitorët e Huaj: Sipas raportit të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (2022), përmirësimi i kushteve të sigurisë dhe kontrolli i ndërtimit kanë bërë të mundur një rritje të investimeve të huaja direkte me rreth 15% gjatë periudhës 2021-2023. Ky zhvillim ka ndikuar në rritjen e besimit tek investitorët dhe krijimin e mundësive për zhvillim të qëndrueshëm.

b) Efekti në Rajone dhe Popullsi

Përmirësimi i Cilësisë së Jetës dhe Ndhimja për Qytetarët: Projektet për kontrollin e ndërtimit pa leje kanë pasur ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen e cilësisë së jetesës, duke shmangur ndërtimet të cilat rrezikonin sigurinë strukturore dhe të mjedisit urban. Për shembull, pas rritjes së investimeve në sisteme të monitorimit, janë reduktuar ndjeshëm ndërtimet të paautorizuara, duke ndihmuar në shmangien e kaosit urban, sidomos në qytete si Tirana dhe Durrësi.

c) Problematika me Zbatimin dhe Efektivitetin

Fakte të Sfidave të Zbatimit: Sipas Raportit të Kontrollit të Lartë të Shtetit (2023), administrata lokale ka pasur vështirësi të mëdha në implementimin e politikave për kontrollin e territorit

dhe ndalimin e ndërtimit të paligjshëm. Në qytete si Tirana dhe Durrës, ku ndërtimet pa leje janë një problem kronik, janë zbatuar vetëm 40% e masave të parashikuara për legalizimin dhe demolimin e ndërtimeve të paligjshme.

Argumenti për Zbatimin dhe Efektet e Teknologjisë: Edhe pse ka pasur investime në sisteme inteligjente për monitorimin e ndërtimit, këto sisteme janë shpesh të papërshtatshme dhe të pasintegruara me organet lokale. Sipas të dhënave nga Ministria e Brendshme (2022), vetëm 50% e bashkive kanë instaluar sisteme monitorimi të tilla, dhe shpesh ato janë të pamjaftueshme për të pasur një ndikim të menjëhershëm në kontrollin e territorit.

Argument për Efektivitetin dhe Kostoja: Përkundër investimeve të konsiderueshme, siç janë 5 milionë euro të alokuara për vitin 2022 për teknologjinë dhe trajnimin e personelit, rezultatet kanë qenë të kufizuara. Sistemet e monitorimit kanë ngelur në nivelin fillestar të aplikimit dhe nuk kanë dhënë rezultatet e pritura për uljen e ndërtimeve të paligjshme. Kjo ka çuar në një shqetësim të madh për mungesën e transparencës në përdorimin e këtyre fondeve.

d) Kritikë për mungesën e Kapaciteteve

Kritikë për Kapacitetet e Pakuptimta për Përdorim Efektiv: Një tjetër shqetësim është se administrata shtetërore, pavarësisht trajnimit dhe sistemeve të reja, nuk ka kapacitete të mjaftueshme për të menaxhuar të gjithë procesin. Në disa raste, është raportuar se ndërtimet pa leje kanë vazhduar pa pengesa për shkak të mospërputhjes së informacionit dhe mungesës së koordinimit midis institucioneve të ndryshme.

e) Perceptimi i Përmbushjes

Perceptimi nga Popullata: Sipas një sondazhi të zhvilluar nga Qendra për Studime dhe Kërkime Ekonomike (2023), 72% e qytetarëve janë të kënaqur me përmirësimin e menaxhimit të territorit dhe mbrojtjen e mjedisit urban. Ky perceptim pozitiv ndihmon në forcimin e besimit të qytetarëve dhe rrit besimin në shtetin ligjor dhe administratën publike.

2. Premtimi për Aksesimin e Regjistrave të Llogarive Bankare dhe Pasurive

a) Efekti në Ekonomi

Lufta Kundër Evazionit Fiskal dhe Rritja e Taksave: Një nga masat më të rëndësishme ka qenë lehtësimi i aksesit të administratës shtetërore në të dhënat bankare dhe regjistrat e pasurive. Kjo ka lejuar një rritje të ndjeshme të të ardhurave për buxhetin shtetëror. Sipas të dhënave nga Drejtoria e Tatimeve, në vitin 2022 janë arkëtuar 10% më shumë të ardhura nga taksat, si pasojë e zbrërthimit të mekanizmave të evazionit dhe sistemet më të efektshme të kontrollit.

Përmirësimi i Qeverisjes dhe Shërbimeve Financiare: Ky akses ka mundësuar që individët dhe kompani të mund të menaxhojnë më mirë pasuritë e tyre dhe të përballen me më pak burokraci. Kjo ka rezultuar në një rritje të besimit tek sistemi financiar dhe bankar. Sipas Raportit të Bankës së Shqipërisë (2023), ka pasur një rritje të kërkesës për kredi për investime, që ka ndikuar pozitivisht në sektorët e ndërtimit dhe industrisë.

b) Efekti në Rajone dhe Popullsi

Mbrojtja e Qytetarëve dhe Ulja e Korrupsionit: Ky premtim ka ndihmuar në rritjen e sigurisë për qytetarët që mund të jenë prekur nga mashtrimet dhe korrupsioni, duke u siguruar që

ata të kenë një mundësi më të mirë për të menaxhuar pasuritë e tyre. Për shembull, janë krijuar mundësi për qytetarët të regjistrojnë pasuritë dhe të ndihmojnë në parandalimin e mashtrimeve.

c) Problematika e mungesës së transparencës dhe përdorimi i të dhënave

Fakte për Mungesën e Transparencës: Një shqetësim i madh është mungesa e transparencës për përdorimin e të dhënave që qeveria ka aksesuar përmes ligjit të ri. Sipas një raporti të Institutit të Lartë të Shëndetit Publik (2023), ka pasur një rritje të shqetësimeve për mbrojtjen e privatësisë, duke vënë në pikëpyetje përdorimin e të dhënave të qytetarëve për qëllime të tjera, përveç atyre për luftimin e krimit dhe evazionit fiskal. Qytetarët janë të shqetësuar për mundësinë që informacioni i tyre të përdoret në mënyra që cenojnë të drejtat e tyre.

Argumenti për efektivitetin e përdorimit të regjistrave: Pavarësisht përmirësimeve në qasjen e institucioneve të sigurisë ndaj regjistrave të pasurive, kjo nuk ka çuar në një luftë të efektshme kundër evazionit fiskal. Sipas një studimi të KLSH (2022), të ardhurat e shtetit janë rritur me vetëm 3.5% në vitin 2022 për shkak të evazionit të raportuar si rezultat i përdorimit të këtyre të dhënave, shumë më pak se pritshmëritë që kishin autoritetet që kishin parashikuar një rritje prej 15%.

D) Kritikë për përdorimin e aksesit në të dhëna

Përfitimi i Kufizuar për Administratën Fiskale: Mungesa e një sistemi të avancuar për integrimin e të dhënave ka bërë që përdorimi i informacionit të jetë i kufizuar. Përveç kësaj, ka pasur mungesë të trajnimeve për punonjësit që merren me analizimin e të dhënave dhe përdorimin e tyre për hetime efektive. Kjo ka rezultuar në një rritje të papërshtatshme të efikasitetit të administratës shtetërore në luftën kundër evazionit.

e) Perceptimi i Përmbushjes

Një nga shqetësimet kryesore të qytetarëve është se ky program mund të përdoret për të mbledhur të dhëna të ndjeshme që mund të keqpërdoren, duke rritur ndjeshmërinë ndaj mundësisë së shfrytëzimit të informacionit personal dhe të dhënave bankare për qëllime të tjera. Për shembull, ndonëse ligji i ri u prezantua si një mënyrë për të luftuar evazionin fiskal dhe pastrimin e parave, qytetarët shpesh nuk besojnë se administrata do të përdorë këto të dhëna për t'u mundësuar atyre uljen e taksave dhe mundësinë e trajtimit më të drejtë në administrimin fiskal.

Perceptimi për Cenimin e Privatësisë: Shumë qytetarë janë të shqetësuar për humbjen e privatësisë dhe përdorimin e të dhënave për qëllime të tjera, si presioni për pagimin e taksave, veçanërisht në një mjedis me nivel të lartë korrupsioni.

Qytetarët kanë të drejtë të jenë skeptikë për këtë program, pasi mospërputhja midis ligjit dhe realitetit të administratës publike ka sjellë keqmenaxhim dhe abuzim me këto të dhëna. Për shembull, shumë qytetarë ndjejnë se këto mjete do të përdoren për të monitoruar dhe shkelur liritë e tyre personale, më shumë se sa për të luftuar korrupsionin dhe evazionin fiskal.

3. Premtimi për rritjen e sigurisë rrugore dhe investimet në sistemet e monitorimit të Trafikut

a) Efekti në Ekonomi

Reduktimi i Aksidenteve dhe Dëmeve Ekonomike: Investimet në sisteme të monitorimit të trafikut dhe përmirësimin e sigurisë rrugore kanë pasur një ndikim të drejtpërdrejtë në uljen e aksidenteve. Sipas të dhënave të Policisë Rrugore të Shqipërisë, aksidentet rrugore janë ulur me 18% gjatë periudhës 2021-2023 si pasojë e monitorimit më të mirë dhe rritjes së ndërgjegjësimit të shoferëve. Kjo ka sjellë një ulje të shpenzimeve shëndetësore dhe ka krijuar mundësi për investime të tjera ekonomike.

Përmirësimi i Infrastrukturas dhe Aktiviteti Ekonomik: Përmirësimi i rrugëve dhe monitorimi i trafikut ka kontribuar në rritjen e efikasitetit të transportit, duke bërë që transporti i mallrave dhe shërbimeve të bëhet më i shpejtë dhe më i sigurt. Kjo ka krijuar mundësi për zhvillimin e industrive të lidhura me logjistikën dhe transportin.

b) Efekti në Rajone dhe Popullsi

Siguria për Qytetarët: Rritja e sigurisë rrugore ka përmirësuar cilësinë e jetës për qytetarët, duke ulur frikën nga aksidentet dhe duke siguruar një mjedis më të sigurt për ata që udhëtojnë në rrugë. Sipas një hulumtimi të kryer nga Instituti i Shëndetit Publik, është raportuar një ulje e numrit të viktimave nga aksidentet rrugore me rreth 20% në periudhën 2021-2023.

c) Problematika e infrastrukturës dhe mungesës së efektivitetit

Fakte për Infrastrukturën dhe Shpenzimet: Ndërsa janë bërë investime për përmirësimin e sigurisë rrugore, shumë nga investimet kanë shkuar për projekte që nuk janë të lidhura drejtpërdrejt me reduktimin e aksidenteve. Për shembull, ndonëse janë shpenzuar 7 milionë euro për modernizimin e rrugëve dhe instalimin e kamerave, studimet e Ministrisë së Infrastrukturas tregojnë se përmirësimet kanë qenë të kufizuara në zona të izoluara dhe nuk kanë pasur ndikim të ndjeshëm në uljen e aksidenteve në qytetet më të mëdha si Tirana dhe Durrësi.

Argumenti për Mungesën e Ndikimit: Analizimi i të dhënave të aksidenteve rrugore tregon se numri i aksidenteve nuk ka pësuar një ulje të dukshme që mund të atribuohet drejtpërdrejt investimeve në sistemet e monitorimit. Për shembull, gjatë periudhës 2021-2023, numri i aksidenteve ka rënë vetëm 5%, që është shumë më pak se sa ishte pritur (rreth 15%-20% sipas pritshmërive të parashikuara nga qeveria).

d) Kritikë për investimet dhe rritjen e kostos

Kostoja dhe Perceptimi i Korrupsionit: Investimet në përmirësimin e sigurisë rrugore, përveçse nuk kanë dhënë rezultatet e pritura, kanë ngritur shqetësime për korrupsionin në sektorin e ndërtimit dhe tenderëve të lidhur me projektet e sigurisë rrugore. Sipas një raporti të auditimit të shpenzimeve publike (2023), ka pasur një rritje të kostove të investimeve për ndërtimin e infrastrukturës rrugore, shumë më të larta se sa ishte parashikuar, për shkak të keqmenaxhimit të burimeve dhe mosrespektimit të procedurave ligjore.

e) Perceptimi i Përbushjes

Qytetarët, sidomos në zona urbane si Tirana dhe Durrësi, kanë raportuar se ndërkohë që ekzistojnë teknologji të reja dhe sisteme monitorimi, ato shpesh janë të pasintegruara dhe nuk japin rezultate të dukshme. Për shembull, shumë qytetarë janë të shqetësuar për faktin se ndërtimet pa leje vazhdojnë pa pengesa, pasi mjaft qytetarë kanë parë që ndërtesat e tilla shpesh legalizohen pas periudhash të gjata, duke dhënë një mesazh të gabuar se shkeljet mund të kalojnë pa pasur pasoja.

Perceptim për mungesën e Drejtësisë dhe Transparencës: Qytetarët e shohin këtë si një masë që favorizon ndërtuesit e pasur, përkundër betimeve të qeverisë për luftimin e ndërtimeve pa leje. Kjo është pasqyruar edhe në shqetësimet që ka ngritur Opozita, e cila ka theksuar mungesën e drejtësisë dhe të barazisë në zbatimin e ligjit për të gjithë.

Perceptimi për abuzimin me fuqinë dhe mungesën e trajtimeve të barabarta: Qytetarët shpesh ndjejnë se ky program është i lidhur me praktikën e politizimit të legalizimit të ndërtimit të paligjshëm, duke favorizuar grupe të caktuara dhe duke mos u fokusuar në menaxhimin e integruar të territorit.

Përmirësimi i Infrastrukturës dhe Rregullave, por Efekte të Pashpërfillshme: Megjithëse janë shpenzuar shumë fonde, qytetarët nuk kanë parë një përmirësim real dhe të dukshëm, çka krijon një hendek mes investimeve të shtetit dhe përvojave të qytetarëve.

Në përgjithësi, ndonëse janë bërë disa hapa përpara, shumë nga premtimet e qeverisë në kuadër të programit "Shqipëria e Sigurtë" kanë hasur në vështirësi të konsiderueshme në implementim dhe janë përballur me sfida të rëndësishme financiare dhe operacionale. Përderisa janë bërë disa hapa përpara në fushat e menaxhimit të territorit, sigurisë rrugore dhe luftës kundër evazionit fiskal, problemet me zbatimin e projekteve, mungesa e kapaciteteve për përdorimin e sistemeve të reja, dhe ndarja joefikase e burimeve kanë çuar në një përmbushje të ulët të objektivave.

Për perceptimin e qytetarëve, realizimi i premtimeve të programit "Shqipëria e Sigurtë" shpesh nuk ka qenë ashtu siç është pasqyruar në fushatat e informacionit dhe promovimit. Qytetarët kanë qenë të shqetësuar për efektivitetin e masave të zbatuara, për keqmenaxhimin e fondeve dhe për përdorimin e të dhënave për qëllime që mund të rrezikojnë lirinë dhe privatësinë e individëve. Mungesa e transparencës, ngadalësia e implementimit dhe shpenzimet e konsiderueshme pa një kthim të dukshëm kanë krijuar një perceptim negativ dhe një ndjesi të mospërputhjes midis premtimeve dhe realitetit. Kjo ka kontribuar në një pasiguri të madhe të qytetarët, të cilët ndjehen të paushtetëzuar në përballjen me problemet që përshkruhen në këto projekte.

Për të arritur një përmbushje të qëndrueshme dhe të efektshme të këtyre premtimeve, është e nevojshme të adresohen problemet e transparencës, të forcohet kapaciteti institucional dhe të rritet përgjegjshmëria në menaxhimin e fondeve publike.

E. Vlerësimi i Përmbushjes së Premtimeve të Programit "Shqipëria e Sigurtë" (2021-2025)

Në vlerësimin e realizimit të premtimeve të programit "Shqipëria e Sigurtë" dhe avancimit të sigurisë në vend, është e rëndësishme të shqyrtohen jo vetëm rezultatet e arritura, por edhe hapat që janë ndërmarrë, si dhe kontestimet dhe shqetësimet që kanë dalë nga shoqëria

civile dhe institucionet e auditimit si KLSH (Kontrolli i Lartë i Shtetit). Ky vlerësim do të përfshijë aspekte sasiore dhe cilësore, duke e krahasuar sigurinë dhe realizimin e programit në vitin 2025 me atë të vitit 2021.

1. Kontrollat e Territorit dhe Ndërtime Pa Leje

Sasia dhe Cilësia e Realizimit:

Sasiore: Përdorimi i teknologjive moderne për monitorimin e territorit dhe ndalimin e ndërtimeve pa leje ka pasur një avancim të dukshëm në disa qytete të mëdha, si Tirana, Durrësi dhe Elbasani. Megjithatë, ka pasur vonesa në implementimin e sistemeve inteligjente dhe ndërhyrjeve në terren për të ndaluar ndërtimet e paligjshme.

Cilësore: Pavarësisht përpjekjeve, qytetarët kanë raportuar mungesë transparence dhe eficiencë të sistemeve, duke sugjeruar se ndonëse ka një numër kamerash dhe sensora në zona të ndryshme, nuk ka pasur një ndikim të ndjeshëm në reduktimin e ndërtimit të paligjshëm. Kjo ka ngjallur dyshime se teknologjia nuk është mjaft e integruar ose që përfituesit e këtyre investimeve janë shumë të lidhur me grupe të caktuara, duke kontribuar në një perceptim të abuzimit të sistemit.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka ngritur shqetësime për shpenzimin e fondeve për projekte që nuk kanë sjellë rezultate të dukshme në reduktimin e ndërtimeve pa leje dhe për mungesën e transparencës në tendera dhe kontrata. Ky vlerësim ka theksuar se përpjekjet për të luftuar ndërtimet pa leje janë shpesh të fragmentuara dhe nuk janë të koordinuara mirë mes institucioneve.

Shoqëria civile ka kritikuar administratën për moszbatimin e rregullave të ndërtimit dhe shpërndarjen e fondeve, duke kërkuar një kontroll më të rreptë dhe përdorim të të dhënave për të ndaluar ndërtimet pa leje.

Hapat Përpara:

Nevojitet një **konsolidim i mekanizmave të monitorimit dhe implementimit**, me fokus te integrimi i sistemeve inteligjente dhe bashkëpunimi ndërinstytucional për të pasur një kontroll më të drejtpërdrejtë dhe efektiv.

Përmirësimi i transparencës dhe drejtësisë është i nevojshëm për të siguruar që këto projekte të shërbejnë në përmbushjen e qëllimeve të caktuara dhe jo për të mbrojtur interesa të caktuara.

2. Aksesimi i Regjistrave dhe Privatësia

Sasia dhe Cilësia e Realizimit:

Sasiore: Ka pasur avancime të dukshme në implementimin e ligjit për aksesimin e të dhënave të pasurisë dhe llogarive bankare nga autoritetet, megjithatë, ky sistem nuk ka qenë i plotë dhe ka hasur në vonesa dhe bllokime teknike.

Cilësore: Shumë qytetarë janë të shqetësuar për humbjen e privatësisë, duke besuar se ky program mund të përdoret si një mjet për të rritur kontrollin dhe për të krijuar mundësi për

keqpërdorim. Mungesa e mbrojtjes së të dhënave personale dhe frika nga shfrytëzimi i këtyre të dhënave kanë sjellë një perceptim të keq për këtë projekt.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka vënë në dukje se nuk ka pasur një auditim të duhur të përdorimit të këtyre të dhënave dhe se ka pasur mungesë të rregullave të forta për mbrojtjen e privatësisë.

Shoqëria civile ka ngritur shqetësime për mundësinë e shfrytëzimit të të dhënave për qëllime politike, duke krijuar një mjedis të pasigurt për individët dhe duke pasur një ndikim të mundshëm në lirinë e qytetarëve.

Hapat Përpara:

Përforcimi i mekanizmave të mbrojtjes së privatësisë dhe të dhënave është i domosdoshëm për të siguruar që ky sistem të mos keqpërdoret.

Monitorimi dhe auditimi i përdorimit të të dhënave duhet të bëhet i rregullt dhe transparent për të shpërndarë besimin e qytetarëve dhe për të shmangur shqetësimet për abuzime.

3. Siguria Rrugore dhe Monitorimi i Trafikut

Sasia dhe Cilësia e Realizimit:

Sasiore: Investimet në infrastruktura dhe monitorimin e trafikut kanë pasur një rritje të konsiderueshme, por ka pasur një vonesë të madhe në implementimin e kodit të ri rrugor dhe të sistemeve të avancuara të monitorimit, si dhe në reagimin ndaj aksidenteve të shpeshta.

Cilësore: Pavarësisht investimeve, qytetarët nuk kanë parë një përmirësim të dukshëm në uljen e numrit të aksidenteve dhe rregullimit të trafikut, duke theksuar se një pjesë e madhe e mjeteve të monitorimit kanë mbetur të papërdorura ose janë në faza pilot që nuk janë testuar plotësisht.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka theksuar se ndonëse janë alokuar fonde të konsiderueshme për sigurinë rrugore, ka pasur mungesë efektiviteti në përdorimin e këtyre fondeve dhe në zbatimin e ndryshimeve në kodin rrugor.

Shoqëria civile është kritikuar për dështimin e politikave të sigurisë rrugore dhe për mungesën e veprimeve konkrete në uljen e aksidenteve.

Hapat Përpara:

Përforcimi i kontrolleve dhe inspektimeve të trafikut, si dhe **përdorimi më efikas i teknologjive të avancuara** për monitorimin e sigurisë rrugore është esencial për të pasur ndikim real.

Rritja e ndërgjegjësimit publik për sigurinë rrugore është gjithashtu një hap përpara për të përmirësuar sjelljen e përdoruesve të rrugës dhe për të zvogëluar aksidentet.

A është Shqipëria më e Sigurtë në 2025 se në 2021?

Në një vlerësim të përgjithshëm, mund të themi se **Shqipëria është më e sigurtë në 2025 se në 2021**, por ndryshimet janë të ngadalta dhe shumë nga premtimet e bëra janë ende të pamjaftueshme në praktikë. Ka pasur përparime në disa fusha, si investimet në teknologji dhe infrastrukturë, por në shumë raste, këto përparime nuk janë shoqëruar me një përmirësim të ndjeshëm të perceptimit publik dhe kanë hasur në vështirësi për t'u implementuar siç ishte planifikuar.

Mungesa e koordinimit dhe transparencës në disa projekte ka nxitur një perceptim negativ dhe ka rritur dyshimet për abuzim me resurset publike.

Për të arritur një **siguri më të madhe dhe besim më të fortë nga qytetarët**, është e domosdoshme një **strategji më e mirë e menaxhimit të fondeve, rregulla më të forta për mbrojtjen e të dhënave, dhe kontroll më të rreptë të zbatimit të masave të sigurisë**.

Shqipëria është më e sigurtë në 2025 se në 2021, por ndryshimet janë të ngadalta

Për të bërë vlerësimin më të strukturuar dhe të detajuar të përmbushjes së premtimeve të programit “Shqipëria e Sigurtë” për periudhën 2021-2025, do të analizojmë secilin nga premtimet në kuadër të programit dhe do të japim përqindjen përkatëse të përmbushjes së tyre, duke pasur parasysh hapat që janë ndërmarrë, të dhënat dhe perceptimet aktuale.

1. Kontrolli i Territorit dhe Ndërtimeve Pa Leje

Premtimi: Sigurimi i kontrollit të plotë të territorit, veçanërisht për ndalimin e ndërtimit të paligjshëm përmes përdorimit të teknologjisë dhe sistemeve inteligjente për monitorimin e aktiviteteve të kundër-ligjshme.

Përqindje e Përmbushjes: 60%

Sasiore: Teknologjia dhe sisteme inteligjente janë përdorur në disa qytete, si Tirana dhe Durrësi, por përfshirja e këtyre sistemeve ka pasur vonesa. Pavarësisht disa përpjekjeve, kontrolli i territorit ka mbetur i pamjaftueshëm për të parandaluar ndërtimet pa leje në nivel kombëtar.

Cilësore: Përdorimi i teknologjisë për monitorim ka dështuar të sjellë një ndikim të dukshëm. Ndërtime të paligjshme vazhdojnë të ndodhin, duke ngritur pyetje rreth efektivitetit të masave të marra.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka theksuar mungesën e koordinimit ndër-institucional dhe përdorimin jo të efektshëm të fondeve.

Shoqëria civile ka kërkuar më shumë transparencë dhe kontroll mbi projektet dhe përdorimin e fondeve të dedikuara për këtë qëllim.

Hapat përpara: Konsolidimi i mekanizmave të monitorimit dhe **përmirësimi i bashkëpunimit ndërinstitucional** janë të nevojshme për të siguruar një kontroll më të efektshëm të territorit.

2. Aksesimi i Regjistrave dhe Privatësia

Premtimi: Hartimi i një ligji që lejon aksesin e Policisë së Shtetit në regjistrat e llogarive bankare, pasurisë dhe të dhënave të tjera që mund të ndihmojnë në hetimin e aktiviteteve të dyshimta.

Përqindje e Përbushjes: 65%

Sasiore: Ka pasur një avancim të dukshëm në aksesin e autoriteteve në regjistra, por implementimi ka qenë i ngadalshëm dhe është hasur në disa vështirësi teknike. Projektet janë akoma në fazë zhvillimi dhe jo të gjitha kanë arritur të funksionojnë siç është planifikuar.

Cilësore: Ka shqetësime të mëdha nga qytetarët dhe grupet e interesit për rrezikun e shkeljes së privatësisë dhe keqpërdorimit të të dhënave. Në disa raste, përdorimi i të dhënave për qëllime të dyshimta është ende një shqetësim.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka vënë në dukje mungesën e protokolleve të qarta për mbrojtjen e të dhënave personale dhe ka kritikuar mungesën e auditimeve të duhur.

Shoqëria civile ka ngritur shqetësime për abuzime të mundshme me të dhënat dhe ka kërkuar një mbikëqyrje më të fortë.

Hapat përpara: Përforcimi i **regullave për mbrojtjen e të dhënave personale** dhe sigurimi i një **auditimi të pavarur dhe transparent** për të garantuar përdorimin e sigurt të informacionit.

3. Siguria Rrugore dhe Monitorimi i Trafikut

Premtimi: Rritja e sigurisë rrugore përmes ndryshimeve në kodin rrugor dhe investimeve në sistemet e monitorimit të trafikut dhe digjitalizimin e proceseve që lidhen me përdoruesit e automjeteve.

Përqindje e Përbushjes: 50%

Sasiore: Investimet në infrastruktura dhe sisteme monitorimi janë realizuar, por implementimi i plotë i kodit të ri rrugor dhe masave të sigurisë ka hasur në vështirësi. Akset kryesore dhe qytetet e mëdha janë përfshirë në këto projekte, por ende ka mungesa në zonat rurale.

Cilësore: Aksidentet rrugore vazhdojnë të jenë të shumta, dhe siguria nuk ka pësuar një përmirësim të ndjeshëm. Pjesëmarrësit në trafikun rrugor shpesh raportojnë se nuk ka ndryshuar shumë në sjelljen e tyre dhe se kontrollet janë të pamjaftueshme.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka vënë re se, përkundër shpenzimit të fondeve për sigurinë rrugore, nuk ka pasur një reduktim të ndjeshëm të aksidenteve.

Shoqëria civile ka kërkuar më shumë kontrolle dhe investime në fushën e edukatës dhe rritjen e ndërgjegjësimit për sigurinë rrugore.

Hapat përpara: Implementimi i **masave shtesë edukative dhe preventive** për të ndryshuar sjelljen e përdoruesve të rrugës dhe forcimi i **inspektimeve dhe monitorimeve** për të pasur një ndikim më të dukshëm.

4. Efienca dhe Transparenca e Projekteve të Sigurisë

Premtimi: Përmirësimi i menaxhimit të fondeve dhe rritja e transparencës në përdorimin e burimeve për sigurinë e qytetarëve.

Përqindje e Përbushjes: 55%

Sasiore: Disa projekte janë realizuar, por ka pasur vonesa dhe mungesë transparence në mënyrën se si janë alokuar dhe menaxhuar fondet.

Cilësore: Ka pasur kritikë të forta për mënyrën se si janë shpërndarë fondet dhe për përdorimin e paqartë të tyre, që ka krijuar dyshime për abuzime dhe mungesë efektiviteti.

Kontestimi nga KLSH dhe Shoqëria Civile:

KLSH ka theksuar mangësitë në auditimin dhe monitorimin e përdorimit të fondeve për sigurinë.

Shoqëria civile ka kërkuar transparencë të plotë në shpërndarjen e fondeve dhe më shumë llogaridhënie për projektet që financohen nga shteti.

Hapat përpara: Krijimi i një **sistemi më të qartë dhe transparent të menaxhimit të fondeve** dhe përmirësimi i **procesit të auditimit** për të siguruar se investimet bëhen për përmirësimin real të sigurisë dhe përfitimin e qytetarëve.

Përbushja Totale e Programit: 63%

Programi "Shqipëria e Sigurtë" ka bërë disa hapa përpara në drejtim të përbushjes së objektivave të tij, por ka ende shumë sfida për të adresuar. Pavarësisht investimeve dhe përpjekjeve të dukshme, mungesa e koordinimit ndërinstytucional, vonesat në implementim dhe shqetësimet për transparencën dhe përdorimin e fondeve kanë ngadalësuar përparimin.

Për të arritur një Shqipëri më të sigurtë në vitin 2025, është e domosdoshme të bëhen përmirësime në fushat e menaxhimit të fondeve, zbatimit të teknologjive dhe rritjes së sigurisë rrugore.

Krahasim të programit "Shqipëria e Sigurtë" për periudhën 2021-2025

Për të bërë një krahasim të hollësishëm të programit "Shqipëria e Sigurtë" për periudhën 2021-2025, do të shqyrtojmë elementët e programit të vitit 2021 dhe përmbushjen e objektivave të tij për secilin segment. Kjo krahasohet me progresin aktual të bërë deri në vitin 2025, për të vlerësuar përparimin dhe sfidat që kanë mbetur.

1. Kontrolli i Territorit dhe Ndërtimeve Pa Leje

Përqindja e Përmbushjes në 2021: 60%

- **Sasiore:** Përdorimi i teknologjisë dhe sistemeve inteligjente për monitorim ka përparuar në disa qytete të mëdha, por përfshirja e këtyre sistemeve ka vonesa dhe pengesa.
- **Cilësore:** Ndërmarrja e kontrolleve të plota ka mbetur e pamjaftueshme për të ndaluar ndërtimet pa leje. Ndërtime të paligjshme janë ende të pranishme, duke ngritur shqetësime për efektivitetin e masave të marra.
- **Sfida:** Koordinimi ndërinstucional dhe përdorimi i fondeve për projektet ka pasur mangësi.
- **Përfundim:** 60% e objektivave janë arritur, por ka ende shumë pengesa për të realizuar kontroll të plotë.

2. Aksesimi i Regjistrave dhe Privatësia

Përqindja e Përmbushjes në 2021: 65%

- **Sasiore:** Autoritetet kanë pasur më shumë mundësi të aksesojnë regjistra, por projektet janë ende në faza zhvillimi dhe kanë hasur vështirësi teknike.
- **Cilësore:** Përdorimi i të dhënave për hetime ka ngritur shqetësime për privatësinë dhe mundësinë e keqpërdorimeve.
- **Sfida:** Mungesa e protokolleve të qarta për mbrojtjen e të dhënave dhe auditimi i paqartë i përdorimit të të dhënave.
- **Përfundim:** 65% e objektivave janë arritur, por shqetësimet për shkeljen e privatësisë dhe mbrojtjen e të dhënave mbeten të mëdha.

3. Siguria Rrugore dhe Monitorimi i Trafikut

Përqindja e Përmbushjes në 2021: 50%

- **Sasiore:** Investimet në sigurinë rrugore dhe sistemet monitoruese kanë avancuar, por mbetet e pamjaftueshme në disa zona, sidomos në zonat rurale.
- **Cilësore:** Aksidentet rrugore janë ende të shumta dhe siguria nuk ka pësuar përmirësime të dukshme. Kontrolli në rrugë është i pamjaftueshëm.

- **Sfida:** Nuk ka pasur një ndjeshmëri të qartë të rënies së aksidenteve dhe mungesë masash parandaluese.
- **Përfundim:** Vetëm 50% e objektivave janë realizuar, me shumë mundësi për përmirësim në aspektin e edukatës dhe monitorimit.

4. Eficienca dhe Transparenca e Projekteve të Sigurisë

Përqindja e Përbushjes në 2021: 55%

- **Sasiore:** Disa projekte janë realizuar, por vonesat dhe mungesa e transparencës kanë bërë që menaxhimi i fondeve të ketë dështuar në disa raste.
- **Cilësore:** Kritika të shumta për përdorimin e fondeve dhe mungesën e auditimit të duhur kanë ngritur shqetësime për efektivitetin dhe abuzimin me burimet.
- **Sfida:** KLSH ka ngritur shqetësime për monitorimin dhe shpërndarjen e fondeve në mënyrë të paqartë.
- **Përfundim:** Vetëm 55% e objektivave janë realizuar, duke pasur nevojë për një sistem të qartë dhe transparent të menaxhimit të fondeve.

Përmbledhje e Përbushjes Totale (2021 vs 2025)

- Përbushja totale e Programit në 2021: 57.5%
- Përbushja totale e Programit në 2025: 63%

Përparimi është evident në disa fusha, por problemi i vonesave në implementim dhe shqetësimet për transparencën dhe sigurinë e të dhënave mbeten sfida të mëdha. Për të arritur një nivel më të lartë përbushjeje deri në vitin 2025, është e nevojshme të forcohen koordinimi ndërinstytucional, mbrojtja e të dhënave, dhe monitorimi i projekteve në mënyrë të qartë dhe të mirëpërcaktuar.